

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****AYDIN TOKSÖZ BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2022/104137

Karar Tarihi : 8/4/2026

Başkan : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM
Selahaddin MENTEŞ
Kenan YAŞAR
Ömer ÇINAR

Raportör : Yunus Emre BAĞLAR

Başvurucu : Aydın TOKSÖZ

Vekili : Av. Ünsal ŞAHİN

I. BAŞVURUNUN ÖZETİ

1. Başvuru, karar sonucunu değiştirebilecek nitelikteki esaslı iddiaların karşılanmaması nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir. Başvuruda ayrıca adil yargılanma hakkının farklı güvencelerinin ihlal edildiği iddiası da bulunmaktadır.

2. Hatay Cumhuriyet Başsavcılığı (Başsavcılık) gerçekleşen trafik kazasına ilişkin olarak başvuru hakkında taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan soruşturma başlatmıştır.

3. Başsavcılık, başvurunun taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan cezalandırılması talebiyle 3/3/2014 tarihli iddianame düzenlemiş; iddianamede müşteki M.A.nın kullandığı motosiklete plakası tespit edilemeyen bir aracın çarparak kaçtığını, motosiklet sürücüsü M.A. ile motosiklette yolcu olarak bulunan O.A.nın motosikletten düşerek yaralandıklarını, plaka tanıma sisteminden kaza saatinde olay yerinden geçen araçların kayıtlarının incelenmesi neticesinde kaza saatine yakın bir zamanda olay yerinden bir otomobil şirketinin servisine ait deneme aracının geçtiğinin tespit edildiğini, servisin yetkilisi olan şüphelinin (başvurucu) aracı Suriye uyruklu başka bir kişiye teslim ettiğini, kazayı kendisinin yapmadığını beyan ettiğini, yapılan tespitlerde servis aracında hasar olduğunun belirlendiği hususları gözönünde bulundurulduğunda başvurunun üzerine atılı suçu işlediğini ileri sürmüştür.

4. İddianamenin kabulüyle açılan dava Hatay 4. Asliye Ceza Mahkemesinde (Mahkeme) görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 11/3/2014 tarihinde duruşma hazırlığı işlemlerini yapmıştır. Tensip tutanağında diğer işlemlerin yanı sıra müştekiler M.A. ve

O.A.nın, tanık S.E.nin ve başvurusunun dinlenmesi için gerekli usul işlemlerinin yapılmasına karar verilmiştir.

5. Birinci celsede beyanı alınan müştekiler; arkadan gelen bir aracın üzerinde bulundukları motosiklete çarpmasının akabinde durmadan yoluna devam ettiğini, motosiklete çarpan aracı görmediklerini, aracın rengini ve plakasını alamadıklarını, tanık S.E. ise Mahkeme huzurunda alınan ifadesinde beyaz renkli bir aracın motosiklete çarparak, durmadan yoluna devam ettiğini, çarpan aracın plakasını alamadığını ifade etmiştir. Mahkeme, başvuru hakkında zorla getirme emri düzenlenmesine karar vermiştir.

6. İkinci celsede başvurusunun savunması alınmıştır. Başvurucu; savunmasında olay günü şirkete ait aracı Suriye uyruklu bir müşterisinin kullandığını, suçsuz olduğunu ileri sürmüştür. Mahkeme olay yerinde keşif yapılmasına karar vermiştir.

7. Üçüncü celsede olay yerinde yapılan keşif neticesinde düzenlenen bilirkişi raporu dosya kapsamına sunulmuştur. Mahkeme, kazanın meydana gelmesinde tarafların kusur durumunun tespiti için dosyanın Ankara Adli Tıp Grup Başkanlığına gönderilmesine karar vermiştir.

8. Dördüncü celsede Ankara Adli Tıp Grup Başkanlığının raporu dosya kapsamına sunulmuştur. Başvurucu müdafii, aracı başvurusunun kullandığının sabit olmadığını, herhangi bir tanık ya da bir müşteki beyanında bu hususun dile getirilmediğini, başvurusunun aracın maliki olmadığını, aracın malikinin şirket olduğunu, başvurusunun şirketin hissedarı olduğunu ileri sürmüştür. Katılan O.A. ise olayda mağdur olduğunu, motosiklete kimin çarptığını görmediğini belirtmiştir. İddia makamı esas hakkındaki mütalaasında başvurusunun cezalandırılmasını talep etmiş; Mahkeme, başvurusunun taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan 1 yıl 8 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, sürücü belgesinin 1 yıl süreyle geri alınmasına ve hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar vermiştir. Kararın gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Yapılan açık yargılama sonucunda, iddianame, sanık savunması, mağdur beyanları, yapılan keşif, alınan bilirkişi raporları ve dosya kapsamında toplanan diğer tüm deliller birlikte değerlendirilip ele alındığında, sanığın [başvurucu] olay tarihinde aracını Karayolları Trafik Kanunu'nun hükümleri kapsamında dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak kullanmak sureti ile suça konu kazaya ve mağdurların yaralanmasına sebebiyet verdiği, dolayısı ile üzerine atılı "taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına sebebiyet verme" suçunu işlediği mahkememizce sabit görülmüş, sanığın cezalandırılması yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda sanık ve müdafinin savunmalarına, alınan bilirkişi ve Adli Tıp Raporları karşısında itibar edilmemiştir.

Açıklanan gerekçe ile sanığın cezalandırılmasına dair hüküm kurulurken, ceza adaletinin ve hakkaniyetin tesisi açısından suçun işleniş şekli ve özellikle mağdur sayısı dikkate alınarak sanığın eylemi için kanunda öngörülen cezanın alt sınırından uzaklaşmış ve TCK'nın 53/6. maddesi gereğince takdiren bir yıl süreyle sanığın sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilmiştir. Bununla birlikte sanığın sabıkasız geçmişi, yeniden suç işlemeyeceği yönünde mahkememizce oluşan olumlu kanaat ve yargılama sürecindeki tutum ve davranışlar dikkate alınarak sanık hakkındaki hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilmiştir..."

9. Başvurucu müdafii, Mahkemenin başvuru hakkında verdiği hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz etmiş; itiraz dilekçesinde başvurusunun kazaya

karışmadığını, kazayı başvuruçunun yaptığını gösterir delil olmadığını, başvuruçunun kazaya karışan aracın maliki olmadığını ileri sürmüştür. Hatay 1. Ağır Ceza Mahkemesi 14/10/2014 tarihinde itirazın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"... Hatay 4. Asliye Ceza Mahkemesinin 15/09/2014 tarih, 2014/158-481 E/K sayılı kararı, kararda belirtilen gerekçeler doğrultusunda, mevcut durum usul ve yasaya uygun olduğundan bu karara vaki sanık müdafilerinin İTİRAZLARININ REDDİNE..."

10. Başvuruçunun denetim süresi içinde suç işlediğinin ihbar edilmesi üzerine dava yeniden Mahkemede görülmeye başlanmıştır. Mahkeme 1/6/2020 tarihinde duruşma hazırlığı işlemleri yapmış, tensip tutanağında katılanlar ve başvuruçunun dinlenmesi için gerekli usul işlemlerinin yapılmasına karar vermiştir.

11. Birinci celsede başvuruçunun müdafininin mazeretinin kabulüne ve dosyanın uzlaştırma bürosuna gönderilmesine karar verilmiştir.

12. İkinci celsede iddia makamı esas hakkındaki mütalaasını sunmuştur. Mahkeme, başvuru hakkında açıklanması geri bırakılan hükmün açıklanmasına, başvuruçunun taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan 1 yıl 8 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ve sürücü belgesinin 1 yıl süreyle geri alınmasına karar vermiştir. Karar gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Yapılan açık yargılama sonucunda, iddianame, sanık savunması, mağdur beyanları, yapılan keşif, alınan bilirkişi raporları ve dosya kapsamında toplanan diğer tüm deliller birlikte değerlendirilip ele alındığında, sanığın [başvuruçusu] olay tarihinde aracını Karayolları Trafik Kanunu'nun hükümleri kapsamında dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak kullanmak sureti ile suça konu kazaya ve mağdurların yaralanmasına sebebiyet verdiği, dolayısı ile üzerine atılı 'taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına sebebiyet verme' suçunu işlediği mahkememizce sabit görülmüş, sanığın cezalandırılması yoluna gidilmiştir. Bu bağlamda sanık ve müdafinin savunmalarına, alınan bilirkişi ve Adli Tıp Raporları karşısında itibar edilmemiştir.

Açıklanan gerekçe ile sanığın cezalandırılmasına dair hüküm kurulurken, ceza adaletinin ve hakkaniyetin tesisi açısından suçun işleniş şekli ve özellikle mağdur sayısı dikkate alınarak sanığın eylemi için kanunda öngörülen cezanın alt sınırından uzaklaşmış ve TCK'nın 53/6. maddesi gereğince takdiren bir yıl süreyle sanığın sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilmiştir. Bu şekilde üzerine atılı suçu işlediği sabit görülmüş ve daha önce açıklanması geri bırakılan hüküm açıklanarak aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur..."

13. Başvuruçusu müdafii, karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuş; başvuru dilekçesinde başvuruçunun kazaya karışan aracın maliki olmadığını, kazayı başvuruçunun yaptığını dair delil bulunmadığını, başvuruçunun beraatine karar verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Adana Bölge Adliye Mahkemesi 14. Ceza Dairesi (İstinaf Mahkemesi) 4/10/2022 tarihinde istinaf başvurusunun esastan reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesi şöyledir:

"... İlk derece mahkemesinin kararında usule ve esasa ilişkin herhangi bir hukuka aykırılığın bulunmadığı, delillerde ve işlemlerde herhangi bir eksiklik olmadığı, ispat bakımından değerlendirmenin yerinde olduğu, eylemin doğru olarak nitelendirildiği ve kanunda öngörülen suç tipine uyduğu, cezanın kanuni bağlamda uygulandığı anlaşılmakla; istinaf başvurusunda bulunan sanık müdafinin istinaf itirazları yerinde görülmediğinden..."

14. Başvurucu, nihai kararı 5/11/2022 tarihinde öğrendikten sonra 28/11/2022 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

15. Başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

II. DEĞERLENDİRME

16. Başvurucu, karar sonucunu etkileyecek esaslı iddialara gerekçede yer verilmemesi nedeniyle gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

17. Adalet Bakanlığı (Bakanlık) görüşünde, yapılacak incelemede Anayasa ve ilgili mevzuat hükümleri ile somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

18. Başvurucunun iddiaları adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı yönünden incelenmiştir.

19. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan başvurunun kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

20. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkı, kişilerin hakkaniyete uygun şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve buna uygunluk yönünden yargılamanın denetlenmesini amaçlamaktadır. Mahkeme kararlarının davanın temel maddi ve hukuki sorunları ile taraflarca ileri sürülen ve davanın sonucunu etkileyen iddia ve itirazlar hakkında delillerle bağ kurulmak suretiyle yeterli gerekçe içermesi zorunludur. Uyuşmazlığın hukuki ve maddi sorunlarıyla ilgisiz değerlendirmelere kararda yer verilmesi de gerekçeli karar hakkıyla bağdaşmamaktadır. Karar gerekçesinin belirtilen unsurları taşıması, yargılamanın adil yargılanma hakkı güvencelerine uygun şekilde yürütülüp yürütülmediğinin taraflarca öğrenilmesini sağladığı gibi ayrıca demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesi için de gereklidir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Sencer Başat ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

21. Diğer taraftan kanun yolu incelemesi yapan mercinin yargılamayı yapan mahkemeye aynı sonuca ulaşması ve bunu aynı gerekçeyi kullanarak veya aynı atıfla kararına yansıtması, kararın gerekçelendirilmiş olması bakımından yeterli görülebilir. Bununla birlikte ilk derece mahkemesince karşılanmayan veya ancak ilk defa kanun yolu merciinde ileri sürülebilecek nitelikteki esaslı iddia ve itirazların kanun yolu merciince de değerlendirilmemesi gerekçeli karar hakkının ihlaline yol açabilir (bazı eklemeler ve farklılıklarla birlikte bkz. *Mehmet Yavuz* [1. B.], B. No: 2013/2995, 20/2/2014, § 51).

22. Somut olayda başvurunun aracı dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırı olarak kullanmak suretiyle suça konu kazaya ve mağdurların yaralanmasına sebebiyet verdiği gerekçesiyle taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan cezalandırılmasına karar verilmiştir (bkz. § 12). Başvurucu ise kazaya karışan aracın maliki olmadığını, kazayı kendisinin yaptığına dair delil bulunmadığını ileri sürmüştür (bkz. § 13).

23. Başvurucunun aşamalarındaki itirazlarına göre ayrı ve açık yanıt verilmesini beklediği olgu, kazaya karışan aracı olay günü kendisinin kullanmadığıdır.

24. Trafik kazasına ilişkin olarak taksirle birden fazla kişinin yaralanmasına neden olma suçundan yürütülen yargılamada kazaya karışan aracın sürücüsünün kim olduğu hususu esası etkileyebilecek önemli nitelikte bir unsur olarak kabul edilmelidir. Başvurucu, aşamalarda kazaya karışan aracı olay günü Suriye uyruklu birine verdiğini, aracın şirkete ait olduğunu, aracın malikinin kendisi olmadığını, aracı olay günü kullanmadığını ileri sürmüştür. Yargılama dosyası kapsamındaki katılanlar ve tanığın olay günü kazaya karışan aracı başvurunun kullandığına yönelik bir beyanı veya teşhisi bulunmadığı gözönüne alındığında başvurunun bu yöndeki itirazlarının uyumsuzluğun sonucuna etkili olduğunun kabulü gerekir.

25. Mahkeme, aracı başvurunun kullandığı kabulüyle cezalandırılması yoluna gitmiştir. Buna karşılık Mahkeme, gerekçeli kararında kazaya karışan aracı başvurunun kullandığına ilişkin kabulü hangi delile dayandığını ayrı ve açık şekilde ele almamıştır.

26. Başvurucu, iddiasını destekleyebilecek mahiyette itirazlar sunmasına rağmen Mahkeme, bu durumu gerekçeli kararda ayrı ve açık olarak tartışmamış; başvurunun iddialarına cevap vermemiştir. Netice itibarıyla yargılamaya bir bütün olarak bakıldığında -somut olayın özel koşullarında- Mahkemenin ve İstinaf Mahkemesinin davanın sonucuna etkili hususlar hakkında yeterli bir yanıt vermediği anlaşılmıştır. Bu itibarla kararda yeterli gerekçenin bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

27. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

28. Başvuruda gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine karar verildiğinden kararda varılan sonuca ve uygun görülen giderime göre başvurunun adil yargılanma hakkına ilişkin diğer şikâyetleri hakkında kabul edilebilirlik ve esas yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmesi gerekir.

III. GİDERİM

29. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yeniden yargılama yapılması talebinde bulunmuştur.

30. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmaktadır. Anayasa'nın 148. ve 153. maddeleri ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. ve 66. maddeleri uyarınca ihlal kararının gönderildiği yargı mercilerinin yapması gereken iş, yeniden yargılama işlemlerini başlatıp Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında belirtilen ilkelere ve gerekçelere uygun biçimde yürütülecek yargılama sonunda hak ihlalinin nedenlerini gidererek yeni bir karar vermektir (yeniden yargılama konusunda bkz. *Mehmet Doğan* [GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 54-60; *Aliğül Alkaya ve diğerleri* (2) [1. B.], B. No: 2016/12506, 7/11/2019, §§ 53-60, 66; *Kadri Enis Berberoğlu* (3) [GK], B. No: 2020/32949, 21/1/2021, §§ 93-100).

31. Öte yandan hak ihlali kararından Anayasa Mahkemesinin davanın neticesiyle ilgili bir tutum sergilediği sonucu çıkarılmamalıdır. Anayasa Mahkemesince verilen hak ihlali kararı uyumsuzluğun sonuçlarından bağımsız olup beraate veya mahkûmiyete karar verilmesi gerektiği anlamına gelmemektedir. Kural olarak yargılamanın her aşamasında olduğu gibi ihlalin sonuçlarını gidermek üzere yeniden yapılacak yargılama sonunda da delillerin dava ile ilişkisini kurma ve bunları değerlendirip sonuç çıkarma yetkisi ilgili mahkemelere aittir.

IV. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Gerekçeli karar hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 36. maddesinde güvence altına alınan adil yargılanma hakkı kapsamındaki gerekçeli karar hakkının İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Diğer ihlal iddialarının İNCELENMESİNE GEREK OLMADIĞINA,

D. Kararın bir örneğinin gerekçeli karar hakkının ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere Hatay 4. Asliye Ceza Mahkemesine (E.2020/241, K.2021/184) GÖNDERİLMESİNE,

E. 664,10 TL harç ve 40.000 TL vekâlet ücretinden oluşan toplam 40.664,10 TL yargılama giderinin başvurucuya ÖDENMESİNE,

F. Ödemelerin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

G. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 8/4/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.